

LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J.Tumo-Vaižganto g. 2, LT-01511 Vilnius, tel.: (8 5) 236 2444, (8 5) 236 2400,
faks. (8 5) 231 3090, el. p. urm@urm.lt, <http://www.urm.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188613242

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai

2015-10-14 Nr. (3.1.)-3-5886

DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsniu ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 patvirtinta Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijoje (toliau – ministerija) buvo atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas. Analizuotas 2014 m. liepos 1 – 2015 m. birželio 30 d. laikotarpis.

Nustatant ir vertinant veiklos sritis, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, didžiausias dėmesys skirtas veiklos sričių ir atskirų funkcijų atlikimą reglamentuojantiems įstatymams ir kitiems teisės aktams peržiūrėti ir išanalizuoti, sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo skaidrumui bei sprendimus priimančių subjektų įgaliojimams įvertinti. Korupcijos pasireiškimo tikimybę analizavo Generalinė inspekcija, bendradarbiaudama su ministerijos administracijos padaliniais, kuriuose yra priimami administraciniai sprendimai.

Kryptingą korupcijos prevencijos politiką padeda įgyvendinti ministerijos Kovos su korupcija programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2013 m. rugsėjo 19 d. įsakymu Nr. V-210. Programos įgyvendinimo kontrolę vykdo ministerijos generalinis inspektorius, atsižvelgdamas į priemonių planą. Kiekvienų metų pradžioje Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai teikiama praėjusių kalendorinių metų programos vykdymo ataskaita.

Siekiant sumažinti galimą korupcijos kilimo riziką, nagrinėjamoju laikotarpiu didelis dėmesys buvo skiriamas teisės aktų projektų antikorpuciniam vertinimui, kurį atlieka ministerijos Generalinė inspekcija.

Nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę vadovautasi Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 patvirtintomis Valstybės ir savivaldybės veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis. Buvo vertinama ministerijos veiklos sričių atitiktis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatytiems kriterijams.

I kriterijus – „Padaryta nusikalstamo pobūdžio korupcinė veika“.

Ministerijoje nebuvo nustatyta korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų. Pažymėtina, kad Užsienio reikalų ministerijoje yra sudarytos galimybės darbuotojams ir kitiems asmenims informuoti apie korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas. Interneto svetainėje www.urm.lt reklaminis skydelis „Pranešk apie korupciją“, nukreipiantis į Specialiųjų tyrimų tarnybos interneto svetainę, o ministerijos vidaus informacijos sistemoje „Kurmis“ reklaminis skydelis „Pranešk apie korupciją“ suteikia ministerijos ir atstovybių darbuotojams galimybę pranešti apie galimą korupcinę

veiką Generalinei inspekcijai. Ministerijoje yra įsteigtas „vieno langelio“ asmenų aptarnavimo padalinys, kuriame galima pateikti prašymus, pareiškimus ir skundus. Skundai Užsienio reikalų ministerijoje priimami ir registruojami pagal Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 „Dėl asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių patvirtinimo“. Skundus pagal Viešojo administravimo įstatymo 3 skirsnio „Administracinė procedūra“ nuostatas nagrinėja Konsulinis ir Personalo departamentai bei Generalinė inspekcija.

II kriterijus – „Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ir priežiūros vykdymas“.

Šio kriterijaus Užsienio reikalų ministerija neatitinka, todėl korupcijos pasireiškimo tikimybė pagal jį nebuvo nagrinėta.

III kriterijus – „Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti“.

Vertinant pagal šį kriterijų buvo peržiūrėti vidaus teisės aktai, reguliuojantys diplomatų ir kitų valstybės tarnautojų funkcijas, sprendimų priėmimo tvarką ir atsakomybę.

Užsienio reikalų ministerijos darbuotojai, įgyvendindami suformuluotus uždavinius ir vykdydami savo funkcijas, vadovaujasi atitinkamais įstatymais ir vidaus teisės aktais. Sprendimų priėmimo tvarka, kriterijai, terminai, atsakomybė ir vidaus kontrolės principai yra išdėstyti Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos darbo reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2004 m. birželio 3 d. įsakymu Nr. V-78 (nauja redakcija 2014 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. V-115). Ministerijos darbuotojai savo veikloje taip pat vadovaujasi vidaus tvarkos taisyklėmis ir administracijos padalinių nuostatais. Taigi administracijos padalinių veiklos teisinis pagrindas yra sukurtas ir nuolat atnaujinamas taip, kad padėtų maksimaliai išvengti korupcijos rizikos veiksnių.

Toliau pateikiamas atskirų departamentų darbuotojų funkcijų, uždavinių, darbo ir sprendimų priėmimo tvarkos reglamentavimas.

Pažymėtina, kad veiksmingesniam ir skaidresniam Užsienio reikalų ministerijos **Vystomojo bendradarbiavimo departamento** darbui pasitarnavo teisinio reglamentavimo pakeitimas 2013-2014 metais. Šį reglamentavimą papildomai vertino ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba, kuri, atsižvelgusi į ministerijos atliktus ir planuojamus atlikti veiksmus, kad informacija apie Lietuvos teikiamą paramą besivystančioms valstybėms būtų teikiama skaidriau, nusprendė neatlikti korupcijos rizikos analizės šioje ministerijos veiklos srityje.

Tuo tarpu nagrinėjamoju laikotarpiu (2014 m. liepos 1 – 2015 m. birželio 30 d.) nebuvo keičiami teisės aktai, reglamentuojantys Vystomojo bendradarbiavimo veiklos sritį, taip pat nebuvo priimta naujų teisės aktų. Tačiau pažymėtina, kad atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos antikorpucinio vertinimo išvadą dėl teisės aktų, reglamentuojančių projektų finansavimą iš valstybės biudžeto asignavimų, 2015 m. rugsėjo 15 d. buvo patikslintas Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos įgyvendinimo tvarkos aprašas ir numatyta, kad vystomojo bendradarbiavimo koncepcijos ir paraiškos turi būti pateikiamos per vieną mėnesį nuo ministerijos kvietimo teikti koncepcijas ir paraiškas paskelbimo ministerijos interneto svetainėje dienos, jeigu komisija nenurodo kitaip.

Ministerijos **Užsienio lietuvių departamentas** savo funkcijas vykdo vadovaudamasis „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011-2019 metų programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 389. Departamento projektų planavimas, atranka, vertinimas, organizavimas yra detalčiai reglamentuojami užsienio reikalų ministro įsakymais patvirtintais vidaus teisės aktais. Nagrinėjamoju laikotarpiu nebuvo keičiamas šios srities reglamentavimas. Atkreiptinas dėmesys,

kad Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba atliko Užsienio lietuvių organizacijų projektų rėmimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2010 m. sausio 26 d. įsakymu Nr.V-12, ir Užsienio reikalų ministerijos Užsienio lietuvių organizacijų projektų atrankos komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2010 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. V-60, antikorupcinį vertinimą ir pateikė išvadą, kad minėti teisės aktai nesudaro sąlygų korupcijai kilti, o tinkamai taikomi leidžia užtikrinti užsienio lietuvių organizacijų projektų finansavimo ir vykdymo skaidrumą.

Vertinant ministerijos veiklą **viešųjų pirkimų** organizavimo ir vykdymo srityje, pažymėtina, kad Administracinio departamento Pirkimų skyriaus darbuotojai negali priimti vienašalių sprendimų, susijusių su viešųjų pirkimų organizavimu ir atlikimu, nes jų dalyvavimas šiame procese apribotas. Pirkimams organizuoti ir atlikti ministerijos kanclerio potvarkiu yra sudaromos viešųjų pirkimų ir viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, komisijos, kurios veikia pagal patvirtintą darbo reglamentą.

Su viešųjų pirkimų organizavimu ir atlikimu susijusios funkcijos, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka yra išsamiai reglamentuota Viešųjų pirkimų įstatyme, Užsienio reikalų ministerijos darbo reglamente, ministerijos vidaus teisės aktuose, reglamentuojančiuose viešųjų pirkimų sritį. Nagrinėjamoju laikotarpiu teisės aktai šioje srityje nebuvo keičiami.

Nagrinėjamoju laikotarpiu buvo keičiamas teisinis reglamentavimas ministerijos **finansų valdymo** srityje. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2015 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. V-53 buvo patvirtintas ministerijos apskaitos vadovas, taikomas ministerijos ir diplomatinėse atstovybių užsienyje apskaitai. Apskaitos vadovas padeda užtikrinti, kad finansinė būklė, surenkamos pajamos ir patirtos sąnaudos būtų tiksliai ir teisingai parodytos buhalterinėje apskaitoje ir finansinėse ataskaitose.

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2015 m. balandžio 15 d. įsakymu Nr. V-83 pakeistose Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybių, konsulinių įstaigų ir atstovybių prie tarptautinių organizacijų išlaidų sąmatos sudarymo, vykdymo ir finansų apskaitos taisyklėse išsamiau reglamentuojamos konkrečių finansinių operacijų procedūros, kurios užtikrina griežtesnę valstybės biudžeto lėšų ir turto panaudojimo kontrolę. Šios taisyklės taip pat užtikrina sutartinių įsipareigojimų kontrolę, teisingą sąmatos vykdymą ir kad finansų apskaita būtų tinkamai organizuojama Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse, konsulinėse įstaigose, atstovybėse prie tarptautinių organizacijų ir specialiose misijose.

Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2015 m. liepos 28 d. įsakymu Nr. V-155 pakeistose Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų naudojimo reprezentacinėms išlaidoms užsienio reikalų ministerijoje ir diplomatinėse atstovybėse taisyklėse griežčiau reglamentuojama atsiskaitymo už reprezentacinių lėšų panaudojimą tvarka, kas prisidėjo prie ministerijos vidaus kontrolės sistemos stiprinimo.

Nagrinėjant korupcijos pasireiškimo tikimybę ministerijos **personalo valdymo** srityje, buvo įvertinti šią sritį reglamentuojantys teisės aktai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė. 2015 metais buvo pakeisti (išdėstyti nauja redakcija) šie teisės aktai: Diplomatu atestacijos komisijos nuostatai, Diplomatu tarnybinės veiklos vertinimo tvarkos aprašas, Konkurso į Lietuvos Respublikos diplomatinę tarnybą nuostatai. Buvo atliktas visų šių teisės aktų projektų antikorupcinis vertinimas pagal teisės aktuose numatytus reikalavimus ir projektai buvo atitinkamai patikslinti, kad jų nuostatos nesudarytų sąlygų korupcijai atsirasti.

Galima daryti išvadą, kad Užsienio reikalų ministerijos administracijos padalinių darbuotojų atsakomybė ir atskaitomybė yra pakankamai apibrėžtos. Ministerijos darbuotojams nėra suteikti įgaliojimai priimti vienasmenių administracinių sprendimų. Atlikta analizė parodė, kad atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka ir atsakomybė šioje srityje yra pakankamai išsamiai reglamentuoti.

IV kriterijus – „Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu“.

Vertinant Užsienio reikalų ministerijos veiklą pagal šį kriterijų, buvo nagrinėta konsulinės funkcijas vykdančių pareigūnų veikla, kurią reglamentuoja 1963 m. balandžio 24 d. Vienos konvencija dėl konsulinių santykių, Lietuvos Respublikos konsulinis statutas ir kiti Lietuvos Respublikos teisės aktai.

Nors nagrinėjamoju laikotarpiu buvo priimti Lietuvos Respublikos asmens tapatybės kortelės ir paso įstatymo bei Konsulinio statuto pakeitimai, kuriais konsuliniams pareigūnams buvo pavestos naujos funkcijos – išduoti asmens tapatybės kortelės ir laikinuosius kelionės dokumentus, tačiau pažymėtina, kad šių funkcijų atlikimas yra detalai reglamentuojamas įstatymo įgyvendinamaisiais teisės aktais, visi veiksmai yra aiškiai apibrėžti, nustatyti konkretūs kriterijai.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba atliko teisės aktų, reglamentuojančių išorės paslaugų teikėjų pasirinkimą ir bendradarbiavimą su jais, komercinio tarpininko akreditavimą, antikorupcinį vertinimą. Be to, ministerijos pasiūlymu į Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2015–2025 metų programos 2015–2019 metų priemonių ir veiksmų planą įrašyta priemonė – plėtoti išorės paslaugų teikėjų tinklą. Šios priemonės tikslas – užkirsti kelią ir bet kokias prielaidas korupcijai, didinti vizų išdavimo skaidrumą, gerinti vizų išdavimo paslaugos teikimo kokybę. Atsižvelgiant į tai, iki 2016 m. kovo 31 d. planuojama parengti teisės aktų pakeitimus, aiškiai reglamentuojančius sprendimų bendradarbiauti ar nebendradarbiauti su komerciniais tarpininkais priėmimą.

Taigi teisės aktai, reglamentuojantys konsulinių pareigūnų uždavinius, funkcijas, atsakomybę, darbo ir sprendimų priėmimo tvarką, yra nuolat tobulinami korupcijos pasireiškimo tikimybės aspektu. Atsižvelgiant į konsulinių veiksmų atlikimo praktiką nuolat mažinama bendro pobūdžio teisės normų, reglamentuojančių konsulinių pareigūnų funkcijas ir sprendimų priėmimo procedūras. Daugeliu atveju korupcijos pasireiškimo tikimybę mažina ir tai, kad atliekant konsulinės funkcijas asmenų prašymus atlikti tam tikrą konsulinį veiksmą priima konsuliniai pareigūnai, o juos nagrinėja ir sprendimus priima kiti kompetentingi pareigūnai Lietuvoje.

Be to, daugelio atliekamų konsulinių funkcijų teisinis reglamentavimas patenka į kitų Lietuvos Respublikos institucijų reguliavimo sritį, tai yra atliekami veiksmai yra analogiški kitų Lietuvos Respublikos institucijų atliekamai veiklai Lietuvoje (pvz., Lietuvos Respublikos pasų išdavimas, prašymų išduoti vizas nagrinėjimas, civilinės būklės aktų apskaita, prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės ir leidimų gyventi Lietuvoje priėmimas). Šių sričių politiką formuoja ir teisinę bazę kuria Lietuvos valstybės institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją (Vidaus reikalų, Teisingumo ministerijos).

Taigi, atlikus analizę pagal kriterijų „Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu“, nustatyta, kad Užsienio ministerijos veikla šioje srityje yra gana aiškiai ir išsamiai reglamentuota tarptautiniais, šalies ir ministerijos vidaus teisės aktais.

V kriterijus – „Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“.

Nors Užsienio reikalų ministerijoje priimami tik kai kurie sprendimai, nereikalaujantys kitos institucijos patvirtinimo, tačiau analizuojant jos veiklą buvo vadovautasi ir šiuo kriterijumi. Tinkamas kolegialumo, viešumo ir skaidrumo principų įgyvendinimas Užsienio reikalų ministerijos veikloje, išsamus valstybės tarnautojų veiklos reglamentavimas ir veiklos kontrolė leidžia spręsti skaidriai bei padeda išvengti pašalinio poveikio juos priimant.

VI kriterijus – „Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija“.

Užsienio reikalų ministerijos, kaip paslapčių subjekto, veikla glaudžiai susijusi su disponavimu įslaptinta informacija. Ministerijoje griežtai laikomasi Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo ir ministerijos vidaus teisės aktų su informacijos įslaptinimu, išslaptinimu bei įslaptintos

informacijos naudojimu ar jos apsauga nustatytų reikalavimų. Įslaptintos informacijos valdymas Užsienio reikalų ministerijoje yra detalai reglamentuotas.

Užsienio reikalų ministerijos Administracinio departamento Įslaptintų dokumentų valdymo skyrius nuolat rengia mokymus darbuotojams, išvykstantiems į atstovybes ir grįžtantiems iš jų, teikia metodines rekomendacijas ir aiškius nurodymus įslaptintų dokumentų valdymo klausimais.

Vertinamuoju laikotarpiu atlikus įslaptintų dokumentų ministerijoje ir atstovybėse patikras (inventorizacijas), esminių trūkumų nenustatyta. Įslaptintų dokumentų administravimo atstovybėse patikrinimų metu užfiksuoti nežymūs trūkumai pašalinami, pateiktos rekomendacijos – įgyvendinamos. Įslaptintos informacijos praradimo atvejų nenustatyta.

VII kriterijus – „Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų“.

Šiuo kriterijumi nesivadovauta, nes Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba korupcijos rizikos analizės Užsienio reikalų ministerijoje neatliko.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė Užsienio reikalų ministerijoje analizuotu laikotarpiu (nuo 2013-07-01 iki 2014-06-30) vertintina kaip nedidelė. Nenustatyta sričių, kuriose egzistavo didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

Ministerijos kanclerė

Jūratė Raguckienė